

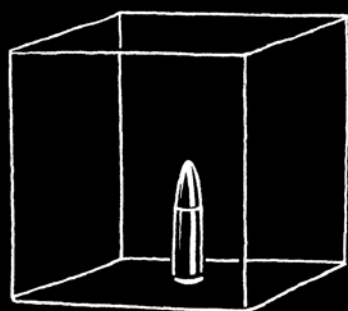

Henrik Rehr
GAVRILO PRINCIP

ČOVJEK KOJI JE PROMIJENIO STOLJEĆE

PREVELA SA DANSKOG MILENA RUDEŽ

Autor zahvaljuje Allanu Haverholmu, Pawu Mathiasenu, Kristianu Rehru, Bobu Mecoyu, Alainu Davidu i prijateljskom timu iz Njujorške javne biblioteke (NYPL) bez kojih ova knjiga ne bi bila napravljena.

SARAJEVO, 28. JUNI 1914.

BANG

PRIJE NEGO SE
RASTANEMO, ŽELIM
DA NAS SHVATITE,
DA NAS NE SMATRATE
ZLOČINCIMA.

NAŠ NAROD PIŠTI,
JADUJE, NEMA ŠKOLA,
NEMA KULTURE.
NAS JE TO BOLJELO.
MI SMO OSJEĆALI BOL
NAŠEGA NARODA.

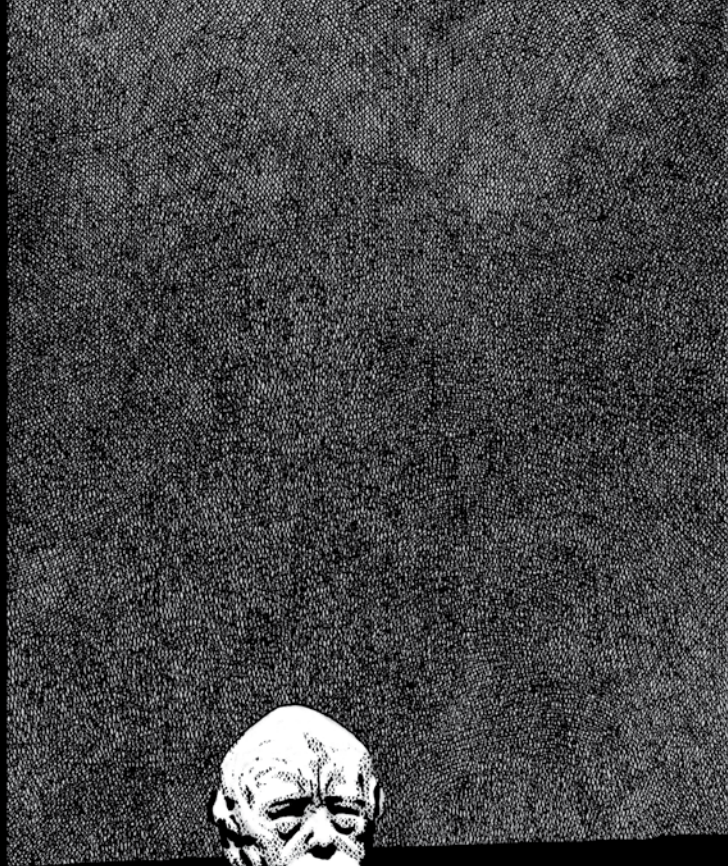
NIJESMO MRZILI
HABSBURŠKU KUĆU.
PREMDA SU U MENI
ANARHISTIČKE IDEJE,
PREMDA SAM MRZIO SVE,
NIKAD NI JEDNOM MIŠLJU
NIJESAM BIO PROTIV
NJEGOVOG VELIČANSTVA
FRANJE JOSIPA.

PREMDA SE
PRINCIP JUNAČI,
PREMDA SE MI
SVI JUNAČIMO,
IPAK NAM JE
VRLO ŽAO, JER MI
NIJESMO ZNALI
NA PRVOM MJESTU
DA JE POKOJNI
FRANJA FERDINAND
OTAC OBITELJI.

JA PODASTIREM
MOLBU U IME SEBE
I SVOJIH DRUGOVA NA
DJECU BLAGOPOKOJNOG
PRESTOLJONASLJEDNIKA
DA NAM OPROSTE, A VI
KAZNITE KAKO HOĆETE.

MI ZLIKOVCI NIJESMO,
MI SMO LJUDI POŠTENI,
PLEMENITI, IDEALISTE,
MI SMO HTJELI UČINITI
DOBRO, MI SMO VOLJELI
NAROD, MI SMO UMRILI
ZA NAŠE IDEALE.

IZJAVA
NEDELJKA
ČABRINOVIĆA
NA SUĐENJU
U SARAJEVU
23. OKTOBRA 1914.

EVROPA JE DANAS
BURE BARUTA, A NJENE
VOĐE SU POPUT MUŠKARACA
KOJI PUŠE U ARSENALU.
JEDNA ISKRA ĆE BITI DOVOLJNA
DA NAS PROGUTA. NE MOGU REĆI
KADA ĆE TO BITI, ALI VAM MOGU REĆI
GDJE. NEKA PROKLETA GLUPA STVAR NA
BALKANU ĆE JE ZAPALITI.

OTTO VON BISMARCK
NJEMAČKI KANCELAR, 1871-1890.

ISTINA JE PISANA NA VODI.

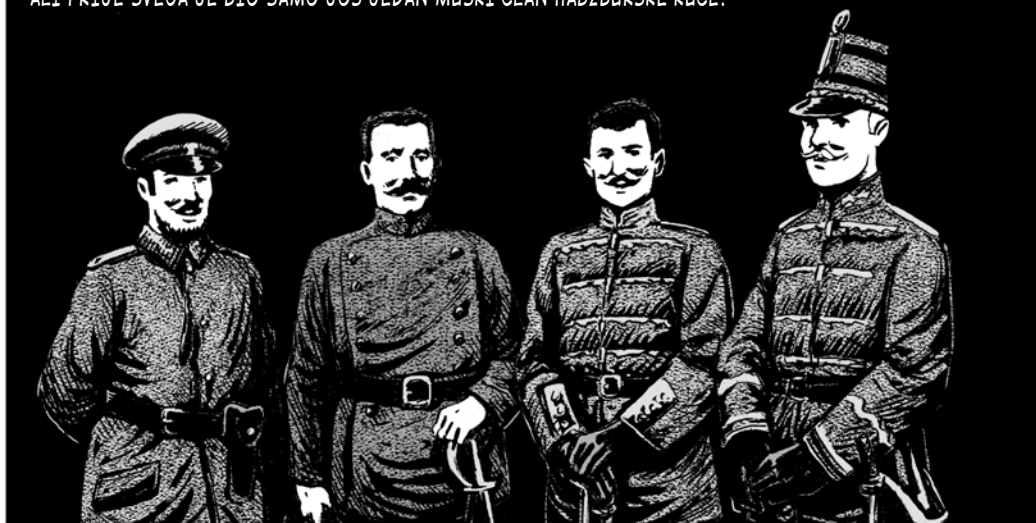
OVO JE ISTINITA PRIČA.

NADVOJVODA FRANZ FERDINAND OD HABSBURGA ROĐEN JE 18. DECEMBRA 1863. KAO NAJSTARIJI SIN CAREVOG BRATA, KARLA LUDWIGA.

FRANZ SE U MLADOSTI NIJE SPECIJALNO ISTICAO. NARAVNO BIO JE U VOJNOJ SLUŽBI, ALI PRIJE SVEGA JE BIO SAMO JOŠ JEDAN MUŠKI ČLAN HABZBURŠKE KUĆE.

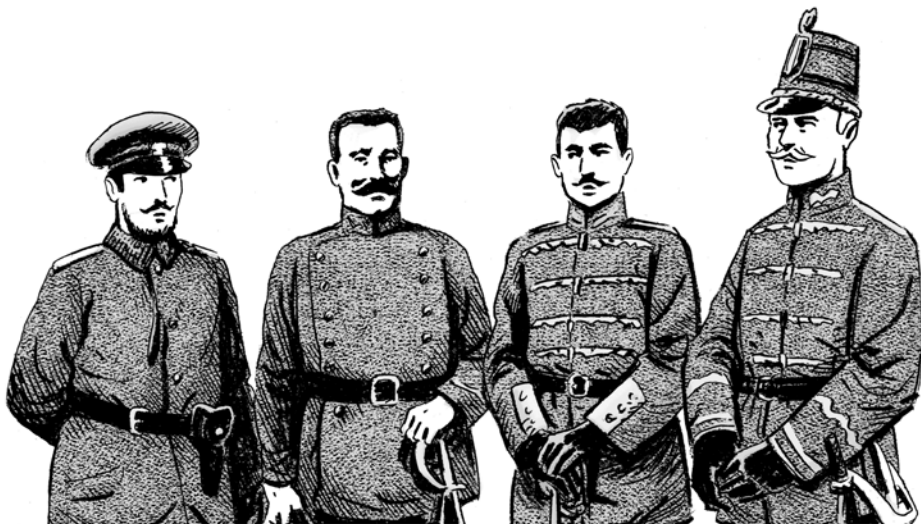
U SVAKOM SLUČAJU
SVE DO 29. JANUARA 1889.
KADA JE NJEGOV ROĐAK
PRESTOLONASLJEDNIK RUDOLF
OTIŠAO U LOVAČKI DVOR
MAYERLING SA SVOJOM
LJUBAVNICOM,
MARIE VETSER.

RUDOLF, KOJI SE NIKAKO NIJE
SLAGAO SA SVOJIM OCEM,
CAROM, POSEBNO U POLITICI
I RUDOLFOVIM ČLANSTVOM
U MASONIMA, DONIO JE
SUDBONOSNU ODLUKU.

IZNENADA JE FRANZ FERDINAND POSTAO NASLJEDNIK AUSTROUGARSKOG PRIJESTOLJA.

OVAKA JE KRVAVA KRAJINA,
S KRVI RUČAK, A S KRVI VEČERA,
SVAK KRVAVE ŽVAČE ZALOGAJE,
NIKAD B'JELA DANKA ZA ODMORKA.

KRAJIŠKA NARODNA PJESMA

PORODICA PRINCIP SU BILI PRAVOSLAVNI
HRIŠĆANI I ŽIVJELI SU U SELU OBLJAJ KOD
GRAHOVA U BOSANSKOJ KRAJINI.

GENERACIJAMA
SU UZIMALI U NAJAM
ZEMLJU OD MUSLIMANSKIH
ZEMLJOPOSJEDNIKA I VODILI
SIROMAŠNO POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO.

PETRE!
PETRE!

NANO? JE
LI SVE
U REDU?

DIJETE.
SAD DOLAZI!

OVIM PUTEM,
OČE.

BILO JE TO 25.
JULA 1894. UOČI SV.
ARHANĐELA GAVRILA,
PO KOJEM JE
DJEČAK KRŠTEN
GAVRILO.

1899, PRESBURG
(DANAŠNJA BRATISLAVA)

GH!

45-15
FRANC JE
POBIJEDIO!

DRAGI
ROĐAČE,
ODLIČNO
STE
IGRALI!

MOJE
ZALAGANJE
JE BILO
INSPIRISANO
VAŠIM
ŠARMANTNIM
PRISUSTVOM.

SVIĐAŠ
MU SE.

TO JE
BESMISLENO.

NARAVNO
DA MU SE SVIĐAŠ.
ZAŠTO BI INAČE
STALNO DOLAZIO
U POSJETU
KOD TVOG OCA?

DVORAC SCHÖNBRUNN U BEČU.

VI STE
ŽELJELI DA
ME VIDITE,
UJAČE?

KANCELARIJA CARA FRANZA JOSEPHA.

A FERU S TOM
ŽENSKOM, ČOTEK,
MORAŠ PREKINUTI
I TO ODMAH.

ISTINA
DA JE IZ ČEŠKE
PLEMIČKE FAMILIJE,
ALI ONA JE DALEKO
ISPOD TVOG
RANGA.

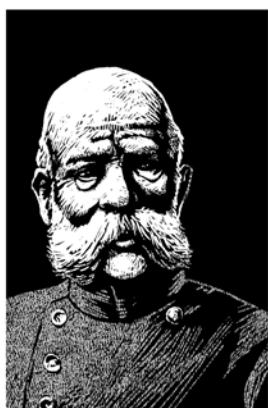
PREKINI
SA NJOM I
NAĐI SI DRUGU
ZABAVU.

MOŽEŠ
SE PUVUĆI.

REKAO
SAM...

ČUO SAM VAS UJAČE, ALI,
SOFI I JA SE VOLIMO, JA ČU
SE OŽENITI SA NJOM BEZ OBZIRA
NA SVE. TO NIJE SAMO PITANJE
MOG SRCA, VEĆ MOG ŽIVOTA,
CIJELE MOJE EGZISTENCIJE
I MOJE BUDUĆNOSTI.

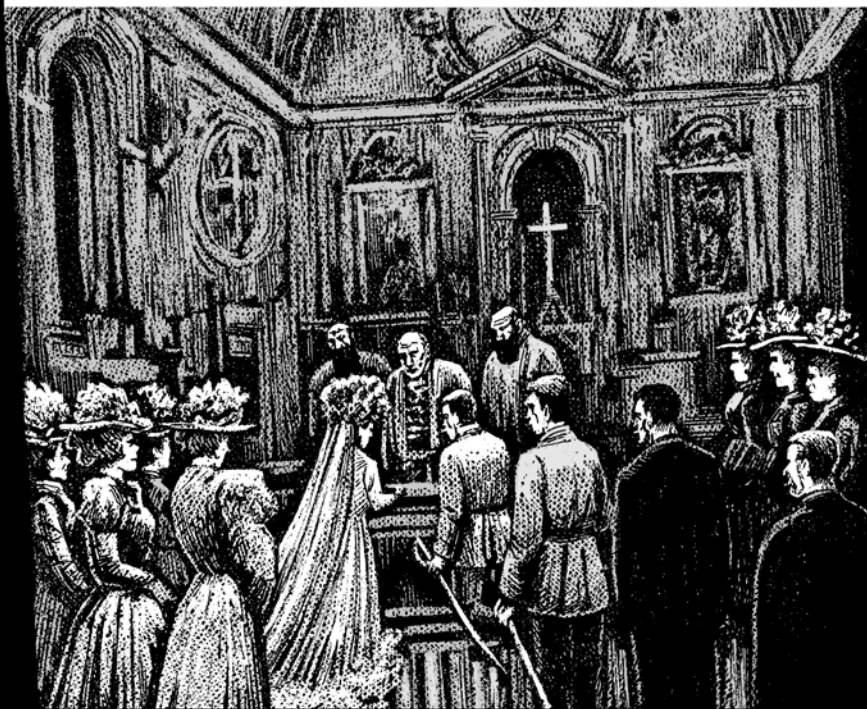
AKO ME
PRISILITE
DA POSTUPIM
DRUGAČIJE
ODUZEĆU SI
ŽIVOT.

VAŠA DJECA
NIKADA NEĆE MOĆI
NASLIJEDITI
PRIJESTO.

ŠTA
ZNAČI TO,
SVE DOK SU
OD SOFIJE?

1. JULA 1900.
VJENČALI SU SE
FRANZ FERDINAND
I SOPHIE CHOTEK
U NADVOJVODINOM
VLASTITOM
DVORCU U
ČEŠKOJ.

U DEVETNAESTOM VIJEKU JE ČVRSTA VLAST OSMANSKOG CARSTVA NA BALKANU POČELA SLABITI. SA BERLINSKIM UGOVOROM 1878. SU SRBIJA, CRNA GORA, RUMUNIJA I DIJELOM BUGARSKA ZVANIČNO POSTALE SAMOSTALNE NAKON 500 GODINA TURSKE VLADAVINE.

SLOVENIJOM I HRVATSKOM JE I DALJE UPRAVLJALA AUSTRO-UGARSKA. ONA JE TAKOĐE IMALA KONTROLU NAD BOSNOM I HERCEGOVINOM, IAKO SU NJENI STANOVNICI TEHNIČKI GLEDANO JOŠ UVIJEK IMALI TURSKO DRŽAVLJANSTVO.

INSPIRISANI ITALIJANSKIM PRIMJEROM JAVILI SU SE SNOVI O UJEDINJENJU SVIH JUŽNIH SLOVENA U OVOM REGIONU. KRAJEM VIJEKA POSTALO JE JASNO I TURCIMA I AUSTRIJANCIMA DA JE SRBIJA NOVA DRŽAVA OD VAŽNOG GEOPOLITIČKOG ZNAČAJA.

... A KNEZ
LAZAR DOBI OD
SULTANA FERMAN:
PREDAJ SE I POKORI
ILI SE BORI
I UMRI.

HRABRI
LAZAR ODLUČI
DA SE BORI.

SKUPIO JE
VOJSKU, NE SAMO IZ
SRBIJE, VEĆ I IZ
BOSNE. BILO JE I
HRVATSKIH VITEZOVA,
ČAK I SASA, PLAĆENIH
RATNIKA.

DVIJE VOJSKE
SU SE SUKOBILE
NA KOSOVU POLJU
NA VIDOVDAN.
TURSKA VOJSKA JE
BILA TRI PUTA
BROJNIJA.

RAZVILA SE
LJUTA
BITKA.

NA POČETKU JE
SRPSKA VOJSKA
PROBILA OSMANSKE
REDOVE, ALI USKORO
SU LAZAREVE TRUPE BILE
POTISNUTE OD BROJ-
NIH OSMANLIJA.

SRPSKI VITEZ
MILOŠ OBILIĆ
PRETVARAO SE DA JE
PREBJEGAO OSMANSKOM
SULTANU MURATU.

MILOŠ JE INSISTIRAO
DA GA ODVEDU PRED
MURATA DA MU LIČNO
PONUDI DA NJEGOVE
SNAGE U BOJU BUDU
NA TURSKEJ
STRANI.

KADA VITEZ STADE
PRED SULTANA
MURATA, IZVUČE
BODEŽ I ZARI GA
MURATU U TRBUH.

SULTAN JE IZDAHNUO.

IPAK JE SRPSKA VOJSKA IZGUBILA BITKU.

KNEZU
LAZARU U BOJU
ODRUBIŠE GLAVU.

OBUZET
ŽALOŠĆU
MURATOV SIN
BAJAZID NAREDI
DA SE SVI
ZAROBLJENICI
POGUBE.

ZACRVENJE SE
KOSOVO POLJE
OD PROLIVENE KRVI
NAŠIH JUNAKA.

TAKO JE TO
BILO
U BOJU NA
KOSOVU.

OBLJAJ, 1907.

MNOGO PUTA SI MI
PRIPOVIJEDAO O BOJU
NA KOSOVU, ALI JA OPET
VOLIM DA ČUJEM.

GAVRILU, TI SI UVIJEK
VOLIO DA SLUŠAŠ PRIČE,
ZATO SI SE I ZAKOPAO
U KNJIGE.

PETRE, ŠTA ĆEŠ
SA DJEČAKOM KAD
ZAVRŠI OSNOVNU
ŠKOLU?

NJEGOV BRAT
JOVO PISAO MI JE
O VOJNOJ ŠKOLI
U SARAJEVU. ONI
SAD PRIMAJU KADETE.
ŠKOLOVANJE,
HRANA I UNIFORMA SU
BESPLATNI.

IDUĆE SEDMICE ĆEMO
GAVRILO I JA KONJIMA PREKO
PLANINE, DOPRATIĆU GA DO
ŽELJEZNIČKE STANICE.

PAMETNA ODLUKA. ON
NEMA NIKAKVIH USLOVA
ZA DOSTOJAN ŽIVOT
OVDJE U SELU, BOGU
ZA LEĐIMA.

GAVRO,
DOĐI
OVAMO.

MOJ UNUČE, BUDI OPREZAN
U VELIKOM GRADU. GRAĐANI
SU DRUGAČIJI OD DOBROČUDNIH
SELJANA SA KOJIMA SI OVDJE
ODRASTAO.

NEMOJ NIKADA ZABORAVITI
SVOJ RODNI KRAJ, NIKADA.
SARAJEVO JE PUNO AUSTRIJANACA,
MUSLIMANA, HRVATA, RAZNIH LJUDI,
A TI SI PRIJE SVEGA SRBIN.

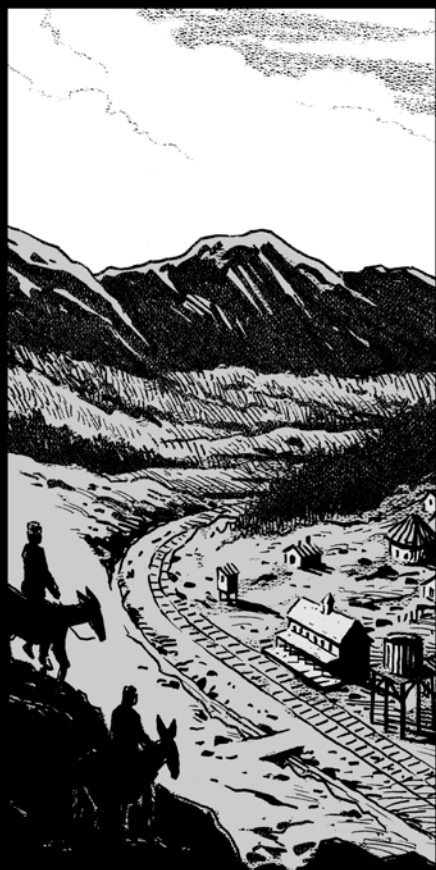
NEKA TI JE KRAJINA
UVIJEK U SRCU.

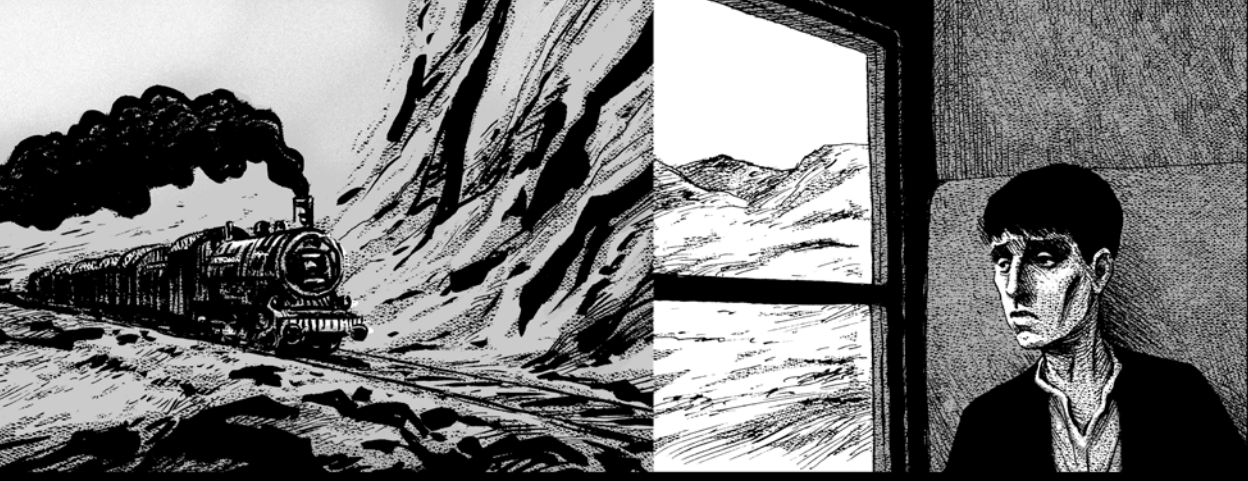

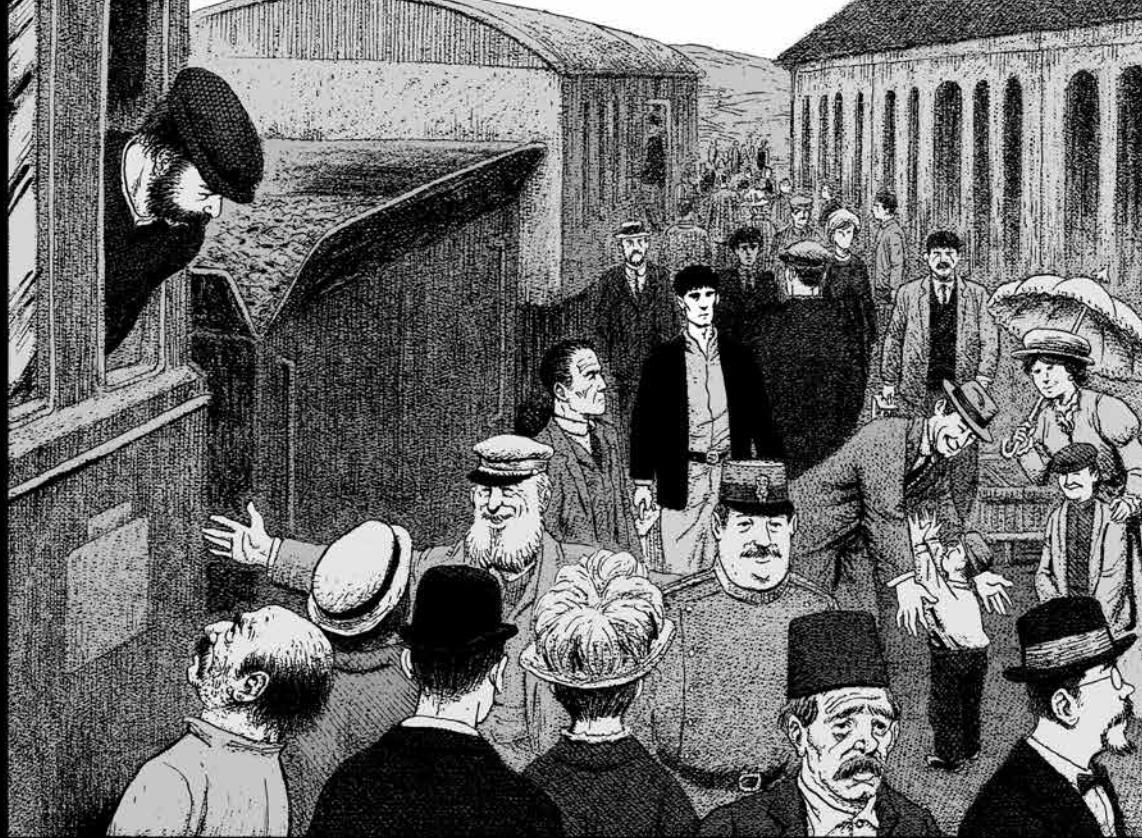
UVIJEK.

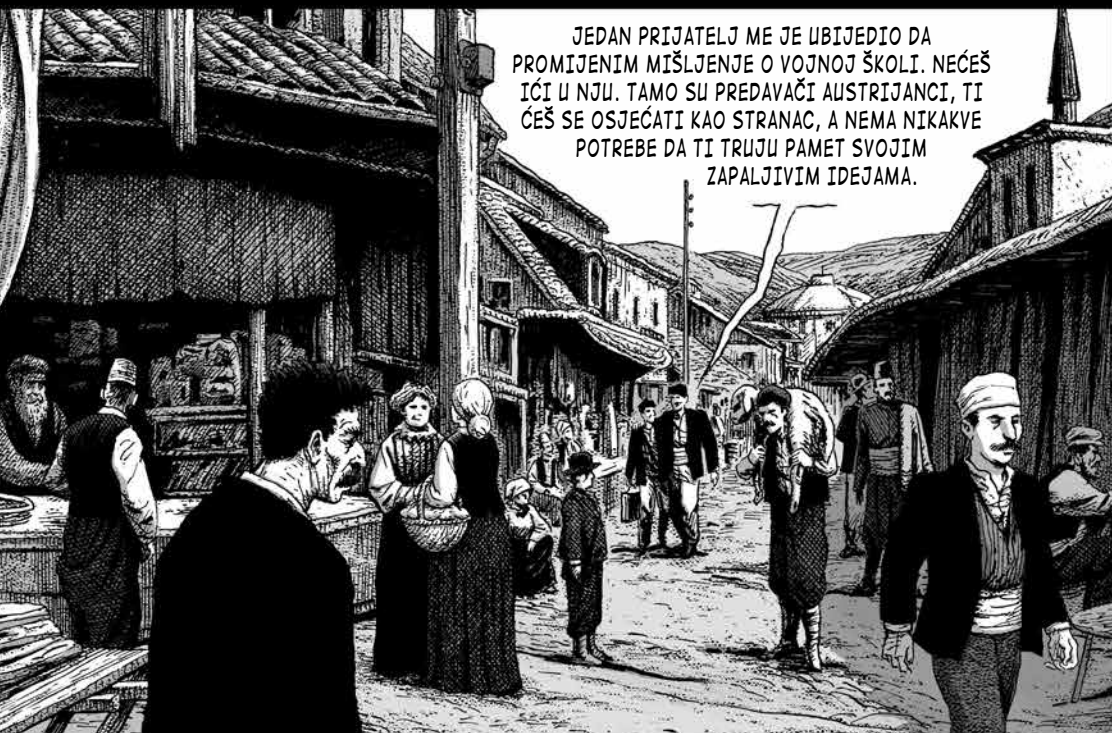

JOVO!

DOBRO
DOŠAO,
BRATE MOJ!

JEDAN PRIJATELJ ME JE UBIJEDIO DA
PROMIJENIM MIŠLJENJE O VOJNOJ ŠKOLI. NEĆEŠ
IĆI U NJU. TAMO SU PREDAVAČI AUSTRIJANCI, TI
ĆEŠ SE OSJEĆATI KAO STRANAC, A NEMA NIKAKVE
POTREBE DA TI TRUJU PAMET SVOJIM
ZAPALJIVIM IDEJAMA.

UMJESTO TE UPISAO SAM
TE U TRGOVAČKU ŠKOLU. MNOGO
PARA SE MOŽE ZARADITI
OVDJE U ČARŠIJI.

DOBIO SAM JOŠ JEDNO DIJETE
I ZBOG SVEGA TOGA NEMA
MJESTA U MOJOJ KUĆI, ALI
IZNAJMIJIO SAM TI SOBU KOD
RAJKE ILIĆ.

MA JA SAM SE NADAO
DA ĆU STANOVATI
KOD TEBE.

RECI MI JE LI TI OTAC KUPIO
KOFER?

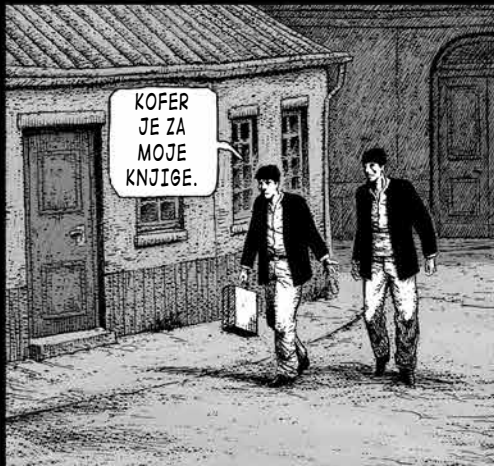
POLOVAN.

IPAK.

JA SAM POSLAN U SARAJEVO BEZ IČEGA,
OSIM ONO MALO ODJEĆE NA MENI.

KOFER
JE ZA
MOJE
KNJIGE.

GOSPODA ILIĆ JE UDOVICA,
PRISTOJNA ŽENA, ALI DRŽI SE DALJE
OD NJENOG SINA DANILO.

ON NE MOŽE
NI JEDAN
POSAO DA
SAČUVA,
LJENČUGA.

ZATO MU
MAJKA MORA
DA PERE VEŠ NARODU.

DOĐI NA RUČAK
U NEDELJU. I NEMOJ DA BI
PRAVIO NEKI NERED,
BRACO.

VIDIMO
SE.

VIDIMO.

